

תכו. העידו על אחיו הגר"ז בהר"ן שהיה הולך וסופר את בניני ירושלים משום דכתיב (תהלים מ"ה, י"ג) "סבו ציון והקיפוה ספרו מגדליה"⁵¹⁴.

תבת. עוד העידו על הגר"ז שכל לילה היה מנשק את הגדר שלפני ביתו⁵¹⁵, ואח"כ היה מתגולל בעפר הארץ לקיים את מה שנאמר הפסוק (תהלים קב, טו) "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יכוננו"⁵¹⁶.

עלו ארח

הפסוק

514. רבי מרדכי לייב זק"ש זצ"ל, בספר מנהגי ארץ ישראל (הע' 146). וכנראה דמקור מנהגו היה ממנהגו של הצדיק רבי זונדל מסלנט זצ"ל שהיה סופר את בתי ירושלים, וכפי המובא בס' חכמה ומוסר (לסבא מקלם ח"א מאמר קצ"ה), והסביר שם מנהגו דכיון דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, א"כ כיון שכתוב כך בקרא לכך הוי כמצוה מד"ס. ובס' שערי ירושלים לר"מ ריישר (עמ' 55) כתב שמנהג ישראל קדושים לסבב את החומה מבחוץ בכל חול המועד אנשים נשים וטף לקיים הפסוק "סבו ציון והקיפוה". ובס' חסידים (סי' תר"ל) הביא מנהג להקיף את הר הזיתים בהו"ר עי"ש מעשה מזמן רב האי גאון.

515. וכן מסופר שכאשר בנו את ישיבת עץ חיים מעל בית הכנסת החורבה, קם הגר"ז ונישק את ארבעת הכתלים בחיבה יתירה. - רבי משה שפירא, בספר אלה גבולותיך ישראל (עמ' 59).

516. רשימות רבי ניסן זק"ש זצ"ל. וכמבואר בגמ' (כתובות קב, א) ר' אבא מנשק כיפי דעכו ר' חנינא מתקן מתקליה ר' אמי ורבי אסי קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא ר' חייא בר גמדיא מיגנדר בעפרה שנאמר (תהלים קב, א) "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יכוננו". וכן נפסק ברמב"ם (פ"ה ממלכים ה"י) וז"ל "גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה, וכן הוא אומר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יכוננו". ועי' משאת המלך (שם) שהביא שהגר"ז לא נישק את ארץ ישראל עי"ש טעמו.

ומסופר שכשהקים הגר"ז את מאה שערים, הרבה טענו נגדו שהוא מסכן את בני ישראל, וכשנרצח רבי ישראל חיים שיינבוים ז"ל ע"י שודד, קרא האמרי בינה לרבי זלמן, ואמר שהיה צריך להביא עגלה ערופה על הרציחה, ענה לו הגר"ז הא קי"ל שירושלים אינה מביאה עגלה ערופה, וכשיטתו שמאה שערים היא בכלל ירושלים. וכן בס' התקנות דן שאין ליטוע אילנות במאה שערים, מטעם דאין נוטעים אילנות בירושלים. [וכשהדפיסו פעם קבלות של שכונת מאה שערים ורשמו ^{הפסוק} "הסמוכה לירושלים" הורה לבטל את זה, שהרי מאה שערים היא בכלל ירושלים. - רשימות רבי ניסן זק"ש זצ"ל, בשם זקנו הגרי"מ חרל"פ זצ"ל].

אך מסופר בשמו, שבעת שבנו את שכונת בית ישראל מצאו שם הרבה אפר, וכנראה שם היה מקום שריפת הדשן, וא"כ שכונה זו היא מחוץ לירושלים. [ועי' בכפתור ופרח פ"ו דמקום שפך הדשן הוא מקום הנקרא שער השבטים והוא לקרן מזרחית צפונית להר הבית].

[והעיר רבי משה בר"ב ויספיש שליט"א, דהנה במהרש"א (ב"ב עה, ב) הביא מדרש דביהמ"ק לעתיד יהיה כירושלים דהשתא, ועי' ביחזקאל ס"פ מ"ג וברש"י שם דהר הבית יהי' ג' אלפים אמה על ג' אלפים אמה, ולפי"ז ירושלים דהשתא הוא כשיעור זה, וע"ע בשו"ת הרדב"ז (ח"ב סי' תרל"ג) דכ' דשכונת היהודים בירושלים [בזמנו], אין לה דין ירושלים אלא ציון].